

בעוד הארטילריה מניחה מסך כבד, יוצא הטור המשוריין של כוחות הקרקע על הכביש היחידי

אילו הצליחו הכוחות המוטסים לכבוש את גשר ארנהיים, ייתכן כי היו ניצלים חייהם של שמונה מאות אלף היהודים בהונגריה

גשר אחד יותר מדי?

הפרשן הצבאי של „העולם הזה“ מנתח את סרט־המלחמה הגדול, העומד להיות מוצג בארץ

והאחרונה הוטל על כוחות מוטסים גדולים, הפועלים במיסגרות עוצבתיות (אוגדות) ובלחימה אוגדתית, המאמץ העיקרי בתוך מיבצע, שהצלחתו נחשבה על־ידי הדרג הגבוה, היום, כקריש־הקפיצה למכת־החסד האיסטרטגית, שתכריע באופן ישיר ומיידי (או כמעט מיידי) את המילי־חמה הגדולה ביותר בהיסטוריה, בניגוד למיבצעים מוטסיים גדולים אחרים — כגון כבוש כרתים על־ידי הגרמנים, על טהרת כוחות מוטסים; הצניחה הגדולה, בגיורה הבריטית, עם צליחת הריין, מאוחר יותר במלחמה; או „החדירה העמוקה“ של צ'ארלס אורד וינגייט בצפון־בורמה — היה „גן־השוק“ יום על־ידי הדרג הצבאי הבכיר; במקום שיתיה, כמו במיקרים אחרים, כפוי עליו על־ידי משוגעים־לדבר שלחצו מלמטה הצליחה, לרוב לאחר השגת תימוכין מן הדרג האזרחי, שמגמתם הראשית הייתה להזיכה רעיונות, או למצוא ולוא באופן מלאכותי, פרנסות לכוחות ייעודיים. הפעלת הכוחות המוטסים בגן־השוק נבעה מתוך הכרח אובייקטיבי, בלא שיתכן להם שם ואז, כל תחליף סביר.

יום המיבצע המוטסי (שנקרא „גן“; „שוק“ היה המאמץ הקרקעי של התחבורה למוטסים וניצול הצלחתם) היה מונטגומרי, שיצא לו,

ואולי אף ניצול ההתפוררות הגרמנית הבלתי־נמנעת או, לזינוק עד ברלין.

יכוח משולש

בדבר הדרך הנכונה למימוש הסיכוי־כוח התגלה ויכוח משולש, בין דווייט אייזנהואר, המפקד העליון של בעלות־הברית, אשר האיסטרטגיה שקבע אופיינה על־

את

בנימין עמידרור

ידי התקדמות בכל רוחב החזית; ברנארד מונטגומרי, אשר פיקד על „קבוצת הארמיות“ הבריטית, תחת אייזנהואר, שלחץ בעוצמה ובעקשנות לטובת ריכוז־המאמץ בגיורה הצפונית, לשם ביצוע מיבצע רבי־עוצמה, מבלגיה דרך מילרסהולנד לכיוון הרור וברלין; ובין צ'רג' פטון, שהיה רק מפקד ארמיה, אבל יוצג על־ידי עומר בראדלי, מפקד קבוצת־הארמיות האמריקאית (שות־דרג למונטגומרי). פטון תבע גם הוא להבקיע לברלין, רק בגיורתו שלו — כלומר, בימין החזית — וכהמשך תנופת „הבזק“ שהביאתה מנורמנדיה עד גבול גרמניה, תוך עקירת חזית־המערב הגרמנית מצפונה.

אף אחד מקציני צה"ל לא יפסיד דבר, אם יקמד באופן יסודי פרשה זו, שרכיבים מאד לקחים בסוגיות החינוכיות — כמויחד לצה"ל, עקב מוגרעותיו ומיגבלותיו המוכחות והאי־פיינות — של פיקוד גבוה.

לימוד זה מעניין ומרתק במיוחד, מפני ריבוי החומר, כולל „מן הצד השני של הגבעה“; ועוד יותר, משום שהויכוח לא הוכרע, ועד היום ממשיך ומתחולל, הודעות עדיין חלוקות, כך, לפני הולמד אין „פיתרון בית־הספר“ ועליו לגבש בעצמו את מסקנותיו ולהחליט בעצמו אינו דרך היא הנכונה, מי צדק ולמה.

חשיבותו אחרת ונפרדת של „גן־השוק“ נובעת מהיותו המיבצע הגדול ביותר, עד כה, בהשתתפות כוחות מוטסים — וגם הקשה והשאפתני שבכולם: בפעם הראשונה

ה סרט גשר אחד רחוק מדי — המבוסס על הספר בשם זה של קורנליוס (היום הארוך ביותר) ראיינ — מספר את סיפורו של אחד המיבצעים המרכזיים במלחמת־העולם השנייה, הוא מיבצע „גן־השוק“ (כפי שמופיע בסיפור הצבאית שלנו, למרות שכינויו המדוייק הוא דוקא „שוק־גן“). מפני שנוצר בידי במאי בריטי (השחקן הבריטי ריצ'ארד אטינבורו) — האמריקאים הם אמנים בקילקול סירטי־מלחמה — נאמן סרט זה למקור ולאירוע המציאותי שאותו הוא מבקש לתאר, הרבה יותר מסרטים דומים אחרים. דומה כי רק האילוצים ההכרחיים, שנכפו עליו מפני שנועד להיות סרט מיסחרי, עמדו בינו ובין הסיכוי, שיעשה אח לסרט המטרה בורמה (סרט אמריקאי קאי, אשר הוכן כסרט־הדרכה של טקטיקות זעירות לחימת־ינגל, אך בצורה כה מוצלחת, עד שהפך גם אחד מסירטי־המלחמה העלילתיים הקלאסיים, ומבקרים חרוצים שולים ממנו „בשורות“ כרימון).

מיבצע „גן־השוק“ היווה את שלב־הסיום של המית קפה האנגלו־אמריקאית הגדולה, אשר ראשיתה בהבקעה מראשה־גשר שהקימו בנורמנדיה, ובמהלכה נכבשו רוב צרפת ובלגיה. הצלחת אלה הכשירו את הקרקע להמשך רצוף של ההתקדמות אל תוך גרמניה, שבה היה טמון

צה"ל לא נדרש מעולם
ללחום מול ערבים
ביחסי־הכוחות שבהם
לחמו הגרמנים בבעלות־הברית

החלוצות על „איגוף
אוכי רחוק“ נובעים
לעיחים קרובות מחפיסה
לדוחית של המילחמה

בצדק, שם של מצביא מאד מסודר וקונכנציוני נלי, אל הכוחות המוטסים ואז המיבצע המוטסי התיוחס מונטגומרי כאג חזק מוכן־מאליו שש כוחות־היבשה ושגל הלחימה. הוא לא ניסה כלל לערוך ניפווי חדשני ולהיראות כמפקד מקורי, אלא השתמש בהם, משום ששום סוגי־כוחות

סיכוי של ממש להביא את המלחמה לידי סיום עוד בתוך 1944 — כלומר, בתוך חצי־שנה מן הנחיתה בחוף צרפת — כתוצאה מצליחת „חומת המערב“ (או „קיי זיגפריד“) ונחר הריין, שהיו שני המיכשולים היבשתיים הראשיים המגינים על גרמניה ממערב; ואחר כך, לכל הפחות לכידת ליבה התעשייתית של גרמניה, חבל הרור —